

Bruxelles, den 13.10.2016
COM(2016) 657 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Gennemførelse af strategien for internationalt samarbejde om forskning og innovation

{SWD(2016) 329 final}

1. BAGGRUND

Strategien for Den Europæiske Unions internationale samarbejde om forskning og innovation, der blev offentliggjort i 2012¹, understøtter målsætningerne om at styrke EU's forsknings- og innovationsekspertise, tiltrækningskraft og økonomiske og industrielle konkurrenceevne, om at overvinde globale samfundsmæssige udfordringer og om at støtte EU's eksterne politikker. Det er en byggesten i EU's forsknings- og innovationspolitik "Åben for verden".

Disse målsætninger finder anvendelse på forskellige måder alt efter det pågældende internationale partnerland eller den pågældende region. For EØS- og EFTA-lande og EU-udvidelseslande er fokus på at fremme integration i det europæiske forskningsrum. For lande, der er del af EU's naboskabspolitik, er målsætningen at støtte et fælles videns- og innovationsrum ved at samle forsknings- og innovationssamarbejde, øge mobiliteten for akademikere og opbygge kapacitet på området. For industrialiserede lande og udviklingsøkonomier omfatter målsætningerne øget konkurrenceevne, fælles håndtering af globale udfordringer og øget deltagelse i internationale værdikæder. For udviklingslande er fokus på at fremme deres bæredygtige udvikling og håndtere globale samfundsmæssige udfordringer. I alle tilfælde er samarbejdsområderne fastsat på grundlag af forsknings- og innovationskapaciteter, muligheder for markedsadgang, bidrag til internationale forpligtelser og allerede gældende rammevilkår for forskning og innovation.

Strategien er bygget op omkring seks vigtige indsatsområder, nemlig at i) åbne EU's flagskibsprogram for forskning og innovation, Horisont 2020, op for forskere og innovatører fra hele verden og støtte målrettede aktiviteter på grundlag af prioritetsområder for samarbejde med internationale partnerlande og -regioner, ii) forbedre de rammevilkår, som understøtter internationalt samarbejde, iii) spille en ledende rolle i multilaterale fora og arbejde sammen med internationale organisationer, iv) styrke partnerskabet med medlemsstaterne, v) intensivere synergier med EU's eksterne politikker og vi) udvide kommunikationen og styrke overvågningen.

Nærværende dokument er den anden toårige rapport om gennemførelsen af strategien, og dokumentets struktur er den samme som strategiens. Konklusionerne i den første rapport² var følgende: Det internationale samarbejde skal integreres bedre i den strategiske programmering og udvikling af arbejdsprogrammer under Horisont 2020, arbejdet for at fjerne hindringer for samarbejdet skal fortsætte, globale tilgange er nødvendige for at kunne håndtere globale udfordringer på en mere effektiv måde, fortsat fokus på forbedring af synergier med medlemsstaterne og med EU's eksterne politikker er nødvendig, kommunikationsstrategien bør raffineres, og kvantitative indikatorer bør understøtte overvågningen af, hvordan strategien virker. I nærværende rapport redegøres der for de foranstaltninger, der er truffet som opfølgning på disse konklusioner, for så vidt angår konkrete resultater som f.eks. den nye samfinansieringsmekanisme, der blev iværksat af EU og Kina til støtte for forsknings- og innovationsprojekter på strategiske områder af fælles interesse.

2. PRIORITETER FOR SAMARBEJDE

I løbet af de seneste to år har regeringer og virksomheder i forbindelse med deres strategiske planlægning sat mere skub i det globale forsknings- og innovationssamarbejde. En af Europa-Kommissionens topprioriteter er at gøre EU til "en stærkere global aktør", og det at være

¹ COM(2012) 497.

² COM(2014) 567.

"åben over for verden" er i centrum af EU's politik på videnskabs-, forsknings- og innovationsområdet. Europa-Kommissionen stræber efter at bruge Unionens styrker inden for videnskab og teknologi til at få en førende stemme i globale debatter og engagere sig mere i forskningsdiplomati med henblik på at øge EU's globale rækkevidde. Dette indebærer brugen af videnskabens universelle sprog til at bibeholde åbne kommunikationskanaler og sikre, at EU holder trit med globaliseringen ved at forbedre det internationale samarbejde inden for forskning og innovation for på den måde at kunne løse globale udfordringer.

Udfordringer på områder som f.eks. sundhed, fødevarer, energi, vand, klimaforandringer og den cirkulære økonomi er globale, og Europa-Kommissionen fører an med en række multilaterale forsknings- og innovationspartnerskaber for at få håndteret disse spørgsmål på den mest effektive måde. Europa-Kommissionen opfordrer kraftigt til internationalt samarbejde, da det fører til ny viden, øger den videnskabelige kvalitet og forbedrer forsknings- og innovationssystemernes konkurrenceevne³. Samtidig styrker internationalisering produktiviteten for investeringerne i forskning og innovation ved at gøre det muligt for virksomheder at få større viden på de internationale markeder, deltage i nye værdikæder og få større fordele ud af de voksende markeder uden for EU.

Den erfaring, der er opnået i forbindelse med gennemførelsen af politikker for opbyggelsen af det europæiske forskningsrum, anvendes til at skabe dialog og interaktion i en international kontekst samt til at hjælpe Europa-Kommissionen med at udarbejde en vision om et "globalt forskningsområde", hvor forskere og innovatører nemmere kan arbejde sammen på tværs af landegrænser, og hvor forskere, videnskabelig viden og teknologi kan cirkulere så frit som muligt.

Europa-Kommissionen har fortsat ført regelmæssige samarbejdsdialoger om videnskab og teknologi med sine vigtigste internationale partnere samt politiske dialoger på højt plan med de vigtigste regioner i verden. Disse dialoger udgør et vigtigt bidrag til den systematiske identificering af samarbejdsmuligheder, som i kombination med differentiering pr. land/region understøtter fastsættelsen af prioriteter. Prioriteterne afspejles i opdateringen af de flerårige køreplaner for målrettet internationalt samarbejde med tolv lande og seks regioner, som fremgår af det ledsagende arbejdsdokument⁴.

3. STYRKELSE AF DEN INTERNATIONALE DIMENSION I HORIZONT 2020

Opdateringen af køreplanerne for internationalt samarbejde er blevet synkroniseret med den strategiske programlægningscyklus for Horisont 2020. Som et resultat heraf opfordres det i arbejdsprogrammerne for Horisont 2020 kraftigt til international deltagelse i konsortier, og antallet af emner, der er udpeget som særlig relevante for internationalt samarbejde, er steget fra 12 % af emnerne i det syvende forskningsrammeprogram (RP7) til mere end 27 % i arbejdsprogrammerne for 2014-2017.

Hovedparten af det internationale samarbejde gennemføres gennem deltagelse i projekter under Horisont 2020, men også gennem fælles indkaldelser⁵ og sammenkoblede projekter finansieret af internationale partnere med det formål at udveksle viden og udnytte synergier. Mange af emnerne i arbejdsprogrammerne bidrager desuden til gennemførelsen af multilaterale programinitiativer, som er udformet med henblik på at håndtere

³ Europa-Kommissionen: Science, Research and Innovation Performance of the EU 2016.

⁴ Mere detaljerede køreplaner findes her: <http://ec.europa.eu/research/iscp>.

⁵ Der er pt. iværksat ti fælles indkaldelser og elleve sammenkoblede indkaldelser.

samfundsmæssige udfordringer med deltagelse af Europa-Kommissionen og nationale og regionale finansieringsorganer.

Til trods for det stigende antal emner, som udpeges til internationalt samarbejde, viser resultaterne fra de første to år af Horisont 2020, at antallet af enheder fra ikkeassocierede internationale partnerlande, der deltager i tilskudsaftaler om samarbejdstiltag, er faldet fra 4,9 % under RP7 til kun 2,4 % under Horisont 2020⁶. Kun 11,7 % af tilskudsaftalerne under Horisont 2020 omfatter en eller flere partnere uden for EU eller lande associeret med Horisont 2020, sammenlignet med 20,5 % under RP7. EU-bidraget til enheder fra lande uden for EU eller associerede lande er faldet fra 2,0 % af budgettet under RP7 til 0,7 % under Horisont 2020. Det samlede beløb, der er investeret af enheder fra internationale ikkeassocierede partnerlande i Horisont 2020-projekter, er ligeledes faldet fra 60 mio. EUR til 29 mio. EUR om året.

Det fald i den internationale deltagelse i tilskudsaftaler, som er oplevet mellem RP7 og Horisont 2020, kan til dels forklares som en kombination af de ændrede finansieringsregler for Brasilien, Rusland, Indien, Kina og Mexico, nylige konflikter og den socialpolitiske udvikling i EU's nabolande, samt at Ukraine blev associeret med Horisont 2020, mens det ikke var med i RP7. En anden vigtig forskel med hensyn til RP7 er, at der til trods for det øgede antal emner, der er udpeget til internationalt samarbejde, kun er meget få, for hvilke international deltagelse er obligatorisk. Endelig har programmets øgede fokus på aktiviteter tættere på markedet krævet en hensigtsmæssig balance mellem internationalt samarbejde og beskyttelse af EU-virksomhedernes interesser.

Med hensyn til mobilitetsniveauet for de enkelte forskere er 2,6 % af alle de vigtigste forskere ved Det Europæiske Forskningsråd kommet til EU-medlemsstaterne eller associerede lande fra ikkeassocierede internationale partnerlande. En række unge karriereforskere har fået støtte fra finansieringsorganer uden for medlemsstaterne eller de associerede lande til midlertidigt at blive en del af forskningsgrupper, som ledes af personer, der har fået støtte via Det Europæiske Forskningsråd gennem gennemførelsesaftaler, som nu er på plads med syv lande⁷. Som led i de individuelle stipendier under Marie Skłodowska-Curie-aktiviteterne (MSCA) har ikkeassocierede internationale partnerlande modtaget 280 forskere fra EU-medlemsstaterne eller de associerede lande, mens 521 forskere fra disse lande har modtaget stipendier i Europa, hvilket svarer til 20 % af alle modtagere af individuelle stipendier. Desuden deltager enheder fra ikkeassocierede internationale partnerlande 459 gange i international og tværsektoriel personaleudveksling inden for forskning og innovation, hvilket svarer til 29 % af den samlede deltagelse, og 209 gange i innovative uddannelsesnetværk, hvilket svarer til 5 % af den samlede deltagelse.

Internationalt samarbejde forbliver et vigtigt aspekt af alle Euratomaktiviteter og gennemføres fortsat i henhold til de forskellige multilaterale rammeaftaler (f.eks. OECD/NEA, IEA, IAEA og GIF) og gennem de bilaterale Euratomsamarbejdsaftaler med tredjelande. En ny fremgangsmåde for fusionsforskning fremmer øget integration mellem EU-medlemsstaterne og de associerede lande med henblik på at sikre ITER's succes.

⁶ Dette omfatter alle Horisont 2020-aktiviteter, med undtagelse af dem under Det Europæiske Forskningsråd, MSCA, adgang til risikofinansiering, Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi, Det Fælles Forskningscenter og emner, som gør brug af SME-instrumentet.

⁷ USA, Sydkorea, Argentina, Japan, Kina, Sydafrika og Mexico.

4. FORBEDRING AF RAMMEVILKÅRENE FOR DELTAGELSE I INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Europa-Kommissionen har fortsat været proaktiv i sin håndtering af hindringerne for verdensomspændende samarbejde inden for forskning og innovation.

Det har været en prioritet at tilskynde og yde industrialiserede lande og udviklingsøkonomier støtte til at etablere mekanismer til finansiering af deres forskeres deltagelse i Horisont 2020-tiltag. Der er i øjeblikket indført mekanismer i adskillige lande, bl.a. Sydkorea, Mexico, Kina, Rusland, Japan, Australien, Indien, regioner i Brasilien og Quebec-provinsen i Canada, og der arbejdes fortsat på at udvide mekanismernes anvendelsesområde.

I visse tilfælde har dialogen drejet sig om indbyrdes adgang til finansieringsprogrammer for forskning og innovation, gensidig adgang til ressourcer og samarbejde inden for prænORMATIV forskning og standardisering. Ved EU's og Kinas dialog om innovationssamarbejde, som fandt sted i juni 2015, blev parterne f.eks. enige om at sikre gensidig adgang til deres respektive tilskudsprogrammer for forskning og innovation gennem regler for deltagelse, der er baseret på ligeværdig behandling, rettidig og tydelig information til deltagerne og regelmæssig udveksling af data.

Europa-Kommissionen er også i færd med at gennemgå immigrationsbestemmelserne med det formål at tiltrække talenter til EU på mere effektiv vis. Fokus ligger især på at støtte højt kvalificerede iværksættere, som er interesserede i at etablere virksomhed i EU.

Derudover er der i globale multilaterale fora på forskellige tematiske områder blevet taget hånd om rammevilkår, som f.eks. åben adgang til forskningsdata og infrastrukturer, inden for disse foras respektive felter. Belmont Forum, hvor Europa-Kommissionen i øjeblikket er medformand, vedtog f.eks. i 2015 principper om, at oplysninger, som stammer fra forskning i globale klimaforandringer, skal være synlige, tilgængelige, forståelige, forsvarligt håndteret og korrekt opbevaret. En sådan åbenhedspolitik baner vejen for internationalt samarbejde mellem finansieringsorganer med det formål at styrke den høje kvalitet og integriteten af videnskab og fremme innovation.

De flerårige køreplaner for samarbejde indeholder nærmere oplysninger om de rammevilkår, der er fastsat for hvert enkelt land eller hver enkelt region, samt prioriteterne for fremtidige forbedringer.

5. FØRENDE MULTILATERALE INITIATIVER OG SAMARBEJDE MED INTERNATIONALE ORGANISATIONER MED HENBLIK PÅ HÅNDTERING AF GLOBALE SAMFUNDSMÆSSIGE UDFORDRINGER

De samfundsmæssige udfordringer er stadig mere omfattende og indbyrdes forbundne og kræver derfor mere end nogensinde før større internationalt samarbejde på tværs af discipliner og sektorer samt større programsamarbejde om fælles forsknings- og innovationsdagsordener.

For så vidt angår forskning og innovation på sundhedsområdet er globale multilaterale initiativer vigtige instrumenter for internationalt samarbejde. For eksempel samler det globale netværk for samarbejde inden for forskning i beredskab mod smitsomme sygdomme (GloPID-R) finansieringsorganer over hele verden for at sikre en effektiv forskning som reaktion på alvorlige udbrud af smitsomme sygdomme med pandemisk potentiale. Da de første rapporter om zika-udbruddet dukkede op i november 2015, mobiliserede GloPID-R sine medlemmer

for at fastlægge finansieringsbehov, fremme synergier og optimere investeringen i forskning for at imødekomme offentlighedens sundhedsbehov. Sideløbende hermed iværksatte Europa-Kommissionen indkaldelser med henblik på at etablere forskningsnetværk i hele Latinamerika og dermed lette, koordinere og udføre hastende forskning i forbindelse med zika-udbruddet og lægge fundamentet for et beredskabsbaseret forskningsnetværk til bekæmpelse af eventuelle fremtidige alvorlige smitsomme sygdomme.

Europa-Kommissionen har som led i de første arbejdsprogrammer under Horisont 2020 investeret næsten 250 mio. EUR i emner, som bidrager direkte til målsætningerne om en række globale sundhedspartnerskaber⁸. Det anslås, at den samlede investering fra andre kilder end Europa-Kommissionen i disse partnerskaber beløber sig til ca. 850 mio. EUR for samme periode, hvilket har haft en væsentlig global indvirkning. EU yder med op til 683 mio. EUR også støtte til det andet Partnerskab mellem De Europæiske Lande og Udviklingslande vedrørende Kliniske Forsøg (EDCTP), hvor 14 europæiske og 14 afrikanske lande støtter samarbejdsforskning, som har til formål at fremskynde den kliniske udvikling af nye eller forbedrede lægemidler til forebyggelse eller behandling af hiv/aids, tuberkulose, malaria og oversete smitsomme sygdomme i Afrika syd for Sahara.

For så vidt angår forskning og innovation på klima- og miljøområdet omfattede de første arbejdsprogrammer under Horisont 2020 adskillige emner, der er udarbejdet med henblik på at bidrage til at opfylde de forpligtelser, som blev fremsat ved Belmont Forum og i Gruppen for Jordobservation (GEO), og komme med input til Det Mellemlandslige Panel om Klimaændringer (IPCC). I mange tilfælde understøttes disse internationale aktiviteter af Horisont 2020 gennem ERA-Net-ordningen. Det samlede Horisont 2020-budget for disse emner er næsten 200 mio. EUR, og alle partnernes samlede investeringer i disse initiativer skønnes at være tre til fire gange dette beløb for samme periode. Disse investeringer er vigtige for at finde effektive løsninger på udfordringerne ved globale miljøforandringer og kæde verdensomspændende jordobservationsressourcer sammen på tværs af mange forskellige områder, som f.eks. modstandsdygtighed over for katastrofer og bæredygtig byudvikling.

På det bioøkonomiske område er der blevet lagt vægt på internationalt samarbejde om bæredygtig fødevarerikkerhed. Dette har omfattet initiativer i samarbejde med Kina, østasiatiske lande og Afrika samt blå vækst, som støtter gennemførelsen af samarbejdet om atlantehavsforskning, og BLUEMED-initiativet om forskning og innovation på det maritime område i Middelhavet. Man er også i færd med at organisere et internationalt forum for bioøkonomi med deltagelse af globale partnere inden for forskning og innovation. Til dato har disse initiativer gennem emnerne i arbejdsprogrammerne for Horisont 2020 modtaget støtte til en værdi af mere end 180 mio. EUR, og de første resultater af denne investering er nu synlige. Der er f.eks. blevet udarbejdet nye kort over havbundens egenskaber, som er vigtige for at kunne fastsætte gunstige habitater for fiskeri, vigtige fredningsområder og sikker navigation for skibsfarten.

Den internationale ekspertgruppe vedrørende globale forskningsinfrastrukturer (Group of Senior Officials on Global Research Infrastructures) har udviklet yderligere muligheder for praktisk samarbejde og har iværksat en række undersøgelser, som har til formål at fastsætte bedste praksis på grundlag af forskellige procedurer for internationalisering af forskningsinfrastrukturer. Gruppen arbejder også på at finde et fælles udgangspunkt for udviklingen af politikker på internationalt niveau, når det drejer sig om adgang til forskningsinfrastrukturer, datahåndtering og forskningsinfrastrukturers innovationspotentiale.

⁸ IRDiRC, IHEC, IHMC, IKMC, ICGC, InTBIR, GACD, GloPID-R og GTBVP.

Resultaterne af EU's forsknings- og innovationsinitiativer har bidraget til udviklingen og gennemførelsen af en række internationale aftaler som f.eks. De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer, konventionen om den biologiske mangfoldighed, 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, Sendai-rammen for katastrofeforebyggelse, Habitat III-konferencen om bæredygtig byudvikling, en række miljøaftaler og forskellige resolutioner fra Verdenssundhedsorganisationen. Tusindvis af publikationer fra RP7-projekter har f.eks. bidraget til IPCC's femte vurderingsrapport, som dannede evidensgrundlag for forhandlingerne på FN's klimakonference i Paris i 2015. På tilsvarende vis understøtter systemer og serviceydelser, som f.eks. videnscenteret for katastroferisikostyring og beredskabsstyringstjenesten, som Europa-Kommissionen har implementeret, realiseringen af en række af disse aftaler.

Europa-Kommissionen har fortsat indtaget en aktiv rolle i en række internationale organisationer, som beskæftiger sig med forsknings- og innovationspolitik, navnlig i forskellige OECD-organer og G7/G20-møder. Europa-Kommissionen deltog f.eks. i oktober 2015 og maj 2016 i møder med G7-landenes videnskabsministre, som blev enige om at øge samarbejdet inden for forskning i global sundhed, havenes fremtid, forskningsinfrastrukturer, herunder innovation, køn og åben forskning, og samarbejde om ren energi inden for rammerne af Mission Innovation-initiativet.

Mange af disse internationale fora har fortsat udvidet antallet af deres medlemmer, og det er altafgørende for deres succes. GloPID-R har f.eks. nu 23 medlemmer fra 16 lande, og Belmont Forum omfatter nu 21 finansieringsorganer og fire internationale fora.

6. STYRKELSE AF PARTNERSKABET MED MEDLEMSSTATERNE

Et vigtigt aspekt af strategien er at øge og styrke partnerskabet mellem Europa-Kommissionen og medlemsstaterne.

Samarbejdet med medlemsstaterne foregår via adskillige fora. Det er meget ofte tilfældet, at både Europa-Kommissionen og flere enkelte medlemsstater deltager i globale multilaterale initiativer. Et andet eksempel på samarbejde er EU's deltagelse i medlemsstaternes fælles programmer og indkaldelser på forsknings- og innovationsområdet, som f.eks. initiativer i henhold til artikel 185 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Partnerskabet for forskning og innovation i Middelhavsområdet (PRIMA), som har fokus på innovative løsninger på udfordringer vedrørende fødevarer og vand, er et godt eksempel på det arbejde, der udføres for at øge partnerskabet mellem EU og medlemsstaterne gennem artikel 185 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Europa-Kommissionen opfordrer også til styrkelse af internationaliseringsaktiviteter under de fælles programlægningsinitiativer, herunder koordinerings- og støttetiltag. Europa-Kommissionen og medlemsstaterne arbejder desuden sammen på tematiske platforme, som f.eks. den strategiske energiteknologiplan, for at sikre en sammenhængende EU-strategi over for internationale partnere.

Det Strategiske Forum for Internationalt Videnskabeligt og Teknologisk Samarbejde (SFIC) har som rådgivende organ fortsat spillet en aktiv rolle som udvekslingsplatform samt i etableringen af netværk med interessenter. Det har dermed bidraget til gennemførelsen af samarbejdsaftaler på det videnskabelige og teknologiske område samt ydet velfunderet og rettidig rådgivning til Rådet og Europa-Kommissionen. Der er også foretaget struktureret koordinering af politik mellem Europa-Kommissionen og SFIC i forbindelse med møder i det blandede udvalg vedrørende videnskabeligt og teknologisk samarbejde og politiske dialoger

på højt niveau med internationale partnerlande og -regioner. SFIC er også kommet med input med hensyn til opdateringen af de flerårige køreplaner, og landespecifikke arbejdsgrupper (for USA, Kina, Brasilien og Rusland) har bidraget til at skabe en mere sammenhængende strategi for forsknings- og innovationssamarbejdet med disse lande. En ny SFIC-arbejdsgruppe er desuden ved at udarbejde en oversigt over instrumenter og bedste praksis for internationalt samarbejde til brug for medlemsstaterne, de associerede lande og Europa-Kommissionen. Forummet har også bidraget til den i køreplanen for det europæiske forskningsrum fastsatte prioritet for internationalt samarbejde, som bygger på udviklingen af fælles strategiske tilgange og foranstaltninger fastlagt på grundlag af medlemsstaternes nationale prioriteter⁹.

Den eksterne dimension i det europæiske forskningsrum tjener som et eksempel for Europa-Kommissionen til gradvist at udarbejde en vision for et globalt forskningsområde med prioriteter, som varierer i henhold til EU's specifikke målsætninger for hver enkelt region eller hvert enkelt land. For eksempel blev det fælles forskningsområde for EU og CELAC¹⁰ på det topmøde, der blev afholdt mellem de to regioner i juni 2015, erklæret som en fælles målsætning for at øge niveauet og intensiteten af samarbejdet. Det bygger på tre strategiske søjler, nemlig at forbedre forskernes mobilitet, fremme adgangen til forskningsinfrastrukturer og sammen håndtere fælles udfordringer såsom klimaforandringer, bæredygtig byudvikling, sundhed, bioøkonomi og informations- og kommunikationsteknologi.

7. INTENSIVERING AF SYNERGIERNE MED EU'S EKSTERNE POLITIK

De eksterne og interne aspekter af de udfordringer, som EU står overfor i dag, er i stadig højere grad indbyrdes forbundne, og den presserende karakter og omfanget af disse udfordringer kræver hurtige politiske beslutninger og fælles internationale løsninger. Det internationale forsknings- og innovationssamarbejdes strategiske vigtighed er ofte et centralt emne i EU's generelle politiske dialog med dets vigtigste internationale partnere, hvilket afspejles i de konklusioner, der er nået på mange internationale topmøder for nyligt.

Forskningsdiplomati er en vigtig del af strategien. Det har en særlig merværdi i krise- og konfliktområder, hvor videnskabeligt samarbejde kan hjælpe med at bygge broer mellem mennesker og nationer. Europa-Kommissionen støtter f.eks. SESAME-projektet (projekt vedrørende grundforskning og anvendt forskning inden for synkrotronstråling), hvor videnskab fremmer en kultur med fred og samarbejde i Mellemøsten. EU blev tildelt SESAME-observatørstatus i 2015 og har i stort omfang bidraget til projektet, især ved at levere et avanceret magnetsystem til den primære lagring og støtte uddannelseskapaciteter. Et andet eksempel er de dialoger på højt niveau, som følger op på den fælles omfattende handlingsplan med Iran, der baner vejen for et tættere samarbejde mellem EU og Iran, også om forskning og innovation på områder som f.eks. vedvarende energi, klimaforandringer og bioøkonomi.

Strategien koordineres også tæt med EU's politik for naboskab og udvidelser. EU fokuserer på forsknings- og innovationssamarbejde med førtiltrædelseslande (det vestlige Balkan og Tyrkiet) for at fremme deres integration i det europæiske forsknings- og innovationsrum, herunder deres tilknytning til Horisont 2020. Med de nyligt indgåede aftaler med Ukraine, Tunesien, Georgien og Armenien vil det samlede antal lande, der er associeret med Horisont 2020, komme op på seksten.

⁹ ERAC-SFIC 1354/16: "SFIC opinion on the Commission's 'Open to the World' agenda".

¹⁰ Sammenslutningen af Latinamerikanske og Caribiske Stater.

En yderligere dimension af forskningsdiplomati er brugen af videnskabelig dokumentation og rådgivning til at forudse behov, forebygge konflikter og katastrofer og udarbejde politikker med relation til globale udfordringer. EU-støttede projekter udgør et væsentligt bidrag i forbindelse hermed. EU er f.eks. en af de største bidragsydere til arktisk forskning og spiller en meget vigtig rolle på tværs af alle de områder, som prioriteres i EU's integrerede politik for Arktis¹¹. Europa-Kommissionen har også etableret en mekanisme, hvorigennem den kan give rettidig, uafhængig videnskabelig rådgivning og vejledning af høj kvalitet, som bidrager til bestræbelserne på at opnå den bedst mulige evidensbaserede politik.

Den nye partnerskabsramme på migrationsområdet for øget samarbejde med lande uden for EU fremhæver behovet for, at EU øger sin indsats for at tage hånd om hovedårsagerne til irregulær migration. Forskning gør det lettere at løse udfordringer og hjælpe beslutningstagere og samfund med at tilpasse sig nye migrationstendenser. Forskning gør det muligt at opnå en bedre forståelse af de underliggende årsager, vurdere effektiviteten af tiltag og hjælpe med til at udarbejde strategier, som vil gøre integration mere vellykket. PRIMA-initiativet vil bidrage til at håndtere mange af de underliggende årsager til migration fra lande syd for Middelhavet.

EU er fast besluttet på fuldt ud at gennemføre 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling. Dette indebærer støtte gennem Horisont 2020, som forventes at bidrage med mindst 60 % af sit budget til bæredygtig udvikling og 35 % til klimatiltag. Projekter, der er omfattet af indkaldelserne fra arbejdsprogrammerne for 2014-2015, om f.eks. innovation på vandområdet styrker internationalt samarbejde med udviklingsøkonomier, især Kina og Indien, hvor de også skaber bånd til initiativer som f.eks. vandsamarbejdet mellem EU og Kina og initiativet om rensning af Ganges-floden, og bidrager til vandsamarbejdet mellem Indien og EU, som blev iværksat i 2016.

Europa-Kommissionen har også støttet bæredygtig og rimelig udvikling ved at yde væsentlige ressourcer til håndtering af det videnskabelige skel og til styrkelse af lavere mellemindkomst-økonomiers videnskabelige og teknologiske muligheder. Dette har opmuntret regionale og internationale forsknings- og innovationsnetværk til at skabe synergier mellem de vigtigste aktører i innovationsværdikæden i disse lande og til at øge deres institutionelle kapaciteter på forsknings- og innovationsområdet. Bl.a. har Den Europæiske Udviklingsfond bidraget til tre på hinanden følgende forskningsprogrammer til en værdi af 70 mio. EUR inden for AVS-gruppen¹². Med en vejledende tildeling på 60 mio. EUR har EU fornyet sit tilsagn indtil 2020 om at opgradere AVS-gruppens forskningskapacitet og forbedre systemer til styrkelse af færdigheder for på den måde at støtte innovation. Parallelt hermed er der afsat 17,5 mio. EUR i afrikanske forskningstilskud til at fremme forskning og innovation i fødevarer-værdikæden.

På samme måde som innovationsprocesser i stigende grad organiseres i globale netværk, hænger handels- og investeringspolitikken nu tættere sammen med innovations- og industripolitikken. Europa-Kommissionen har fortsat taget truffet foranstaltninger for at sikre, at der med frihandelsaftaler åbnes op for nye områder for konkurrence og innovation.

8. FORBEDRING AF KOMMUNIKATIONSSTRATEGIEN

For at strategien skal lykkes, er det yderst vigtigt at sikre global bevidsthed om EU's styrker på videnskabs- og teknologiområdet, om EU's rolle i det internationale forsknings- og innovationssamarbejde og om EU-initiativernes internationale åbenhed.

¹¹ JOIN(2016) 21.

Europa-Kommissionen har fortsat sin kommunikationskampagne "Horisont 2020 – Åben for verden" for at sikre, at programmet er kendt i hele verden. Kommissionen har også forbedret synligheden og vejledningen på deltagerportalen og webstedet for internationalt samarbejde, navnlig ved at anføre oplysninger for hvert enkelt land om den støtte, der er tilgængelig for Horisont 2020-deltagere, herunder den allerede oprettede samfinansieringsmekanisme, de gældende samarbejdsprioriteter og kontaktpunkterne.

EU-delegationerne har bidraget til at fremme EU-strategien hos de relevante offentlige myndigheder og blandt aktører på forsknings- og innovationsområdet i partnerlandet eller -regionen samt ved at præsentere EU's forsknings- og innovationspolitikker og -programmer ved events og i medierne. De nationale kontaktpunkter for Horisont 2020 og andre oplysningstjenester i EU, associerede lande og internationale partnerlande har fortsat ydet rådgivning og vejledning til forskere samt bistået dem i deres søgning efter partnere.

Derudover er der som led i en række bilaterale politikstøtteprojekter med partnerlande og -regioner arbejdet videre med oplysnings- og uddannelsesaktiviteter, partnerarrangementer og møder til støtte for politisk dialog samt analyse og overvågning af samarbejdet. Europa-Kommissionen er ved at oprette en facilitet, som vil bygge videre på de netværk, der er etableret i forbindelse med disse projekter, og levere yderligere støtte til udarbejdelse af politik, fastsættelse af prioriteter og gennemførelse af strategien.

9. AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Strategiens målsætninger og behovet for en sammenhængende indsats er endnu mere relevant i dag, end da strategien blev fremlagt for fire år siden. Globaliseringen inden for forskning og innovation er ikke et nyt fænomen, men den er blevet meget mere synlig, især hvad angår forsknings samarbejde, international teknologiproduktion og forskeres internationale mobilitet og udbredelse af viden. Åbenhed over for verden forbliver en strategisk prioritet for EU, da det er afgørende for at kunne udmærke sig på det videnskabelige og teknologiske område, få forskningsresultater hurtigere på markedet og skabe nye forretningsmuligheder for forsknings- og innovationsintensive brancher. Det er også altafgørende for at kunne bidrage til løsningen af globale samfundsmæssige udfordringer og for at gøre det muligt for EU at have en førende stemme i den globale debat og udvikling.

De kvantitative indikatorer, som danner grundlag for overvågningen af strategiens virkning, viser, at der er væsentlig plads til forbedring, både med hensyn til brugen af Horisont 2020 som et instrument for internationalt samarbejde (med mere relevante emner i arbejdsprogrammet, øget deltagelse i tilskudsaftaler, større investeringer fra internationale partnere og større mobilitet af forskere) og anden brug (i særdeleshed gennem multilaterale programinitiativer)¹³.

Politiske dialoger og køreplaner for samarbejde på videnskabs- og teknologiområdet skal fortsat tjene som grundlag for fastsættelsen af prioriteter i programplanlægningen for Horisont 2020, og arbejdsprogrammernes internationale dimension skal svare til den politiske ambition om at nå RP7-niveauet for internationale samarbejdsaktiviteter. Yderligere tiltag skal sikre emner i arbejdsprogrammet, der med hensyn til omfang og rækkevidde er tilstrækkelige, og

¹³ I Horisont 2020, for så vidt angår samarbejdstiltag: andel af emner i arbejdsprogrammer, som nævner mindst ét tredjeland eller én region, andel af tredjelandsdeltagere og budgetter, andel af tilskudsftaler med deltagelse af mindst ét tredjeland, budget investeret af tredjelandsorganisationer, budgetbidrag til internationale multilaterale initiativer og deres indvirkning, og for så vidt angår Det Europæiske Forskningsråd og MSCA: andel af forskere fra tredjelande i tilskudsprojekter.

som er specifikt målrettet internationalt samarbejde og styrkelse af den internationale dimension af innovative tiltag, offentlig-private partnerskaber og forskningsinfrastrukturer af global interesse.

Europa-Kommissionen skal forblive proaktiv, når det drejer sig om at sikre gode rammevilkår for internationalt samarbejde inden for visionen om et globalt forskningsområde, hvilket skal omfatte en fælles samfinansieringsmekanisme for et øget antal lande samt flere emner, gensidig adgang og forsknings- og innovationsvenlige visumordninger.

Der skal også gøres mere for at øge den internationale deltagelse og styrke EU's rolle i globale multilaterale fora og internationale organisationer for at tilskynde til flere investeringer i udviklingen af innovative løsninger på de globale udfordringer, som ligger øverst på EU's liste over prioriteter.

Der skal også søges stærkere synergier med medlemsstaters tiltag, herunder gennem struktureret politisk koordination, åbning af fælles programmer for international deltagelse, analyse og gensidig læring. SFIC vil fortsat spille en vigtig rolle i styrkelsen af partnerskabet mellem Europa-Kommissionen og medlemsstaterne.

Forskningsdiplomati skal i større udstrækning benyttes som et vigtigt instrument i EU's eksterne politikker til at bygge bro i konfliktsituationer, bidrage til at forebygge kriser og katastrofer, bedre forstå komplekse spørgsmål og udvikle fælles strategier for god forvaltning af vores planet. Det skal også anvendes til udvikling af fælles standarder for bedre markedsadgang og til forbedring af handel. EU's diplomati skal gøre brug af videnskabens bemærkelsesværdige forenende kraft.

Afslutningsvis kan det konstateres, at der i løbet af de seneste to år er sket betydelige fremskridt med hensyn til at opnå strategiens målsætninger, men at der skal gøres mere for at udnytte det fulde potentiale, som den politiske prioritet "Åben for verden" udgør.